

آرایه

بخاطر دارید که متغیر مکانی از حافظه است که مانند یک ظرف مقداری را در خود نگه می‌دارد و با ورود مقدار جدید، مقدار قبلی آن از بین می‌رود. برخی مواقع در برنامه‌ها نیاز به نگه‌داری داده‌ها داریم و گاهی مقدار این داده‌ها خیلی زیادند و نمی‌توانیم ده‌ها و یا حتی صدها متغیر تعریف کنیم. بنابراین لیستی از داده‌های همنام تعریف می‌کنیم. در این فصل می‌خواهیم از مفهوم آرایه^۱ برای تعریف چنین متغیرهایی استفاده کنیم و اهمیت و کاربرد آنها را با چند مثال مورد توجه قرار دهیم.

پس از پایان این فصل انتظار می‌رود که فراگیر بتواند:

- ۱- آرایه و کاربرد آن را توضیح دهد.
- ۲- متغیری از نوع آرایه تعریف کند و آن را در برنامه به کار بندد.
- ۳- روش مرتب‌سازی حبابی را شرح داده و برنامه مرتب‌سازی عناصر آرایه را بنویسد.
- ۴- با استفاده از دستور `foreach` به عناصر آرایه و رشته دسترسی پیدا کند.
- ۵- روش‌های جست‌وجو را توضیح داده و تفاوت آنها را بیان نماید.
- ۶- کلید جست‌وجو را با استفاده از برنامه جستجوی خطی و دودویی پیدا کند.

^۱- Array

۱-۲- تعریف آرایه

به مثال زیر توجه کنید.

مثال ۱-۲: فرض کنید می‌خواهیم برنامه‌ای بنویسیم که در یک کلاس ۱۶ نفری محاسبه کند چند درصد نمره‌ها، بالاتر از میانگین کلاس در درس برنامه‌سازی ۲ هستند.

الگوریتم یا روش انجام کار: برای نوشتن این برنامه، پس از دریافت نمرات کل کلاس لازم است ابتدا مجموع و میانگین نمرات را محاسبه کنیم. سپس هر نمره را با میانگین، مقایسه کرده و محاسبه کنیم چه تعدادی از نمرات بیشتر از میانگین کلاس بوده‌اند. برای شمردن این نمرات از شمارنده استفاده می‌کنیم و سپس درصد می‌گیریم.

برای نوشتن این برنامه، ناگزیریم از نمرات کلاس دوبار استفاده کنیم:

– بار اول در خواندن ورودی‌ها.

– بار دوم مقایسه ورودی‌ها با میانگین محاسبه شده.

طبق روال کتاب برنامه‌سازی ۱ متغیری را از نوع اعشاری تعریف می‌کنیم و در یک حلقه for،

۱۶ بار دریافت کرده و جمع و میانگین را محاسبه می‌کنیم.

سؤال: آیا می‌توانیم برای بار دوم از داده‌های ورودی استفاده کنیم و عمل مقایسه را

انجام دهیم؟

این نیاز ما به داده‌های ورودی سبب می‌شود به جای تعریف یک متغیر اعشاری برای نمره و ۱۶

بار تکرار دریافت داده، از ۱۶ متغیر اعشاری که یک لیست پشت سر هم را تشکیل می‌دهند استفاده

کنیم، تا در صورت نیاز به دفعات لازم از آنها بهره ببریم.

در مبحث حلقه‌ها یاد گرفتیم که برای دریافت ۱۶ نمره به صورت زیر عمل کنیم:

```
string input;
float mark, total = 0;
for (int i = 0; i <= 15; i++)
{
    Console. Write ("Enter a mark: ");
    input = Console. ReadLine ();
    mark = float. Parse (input);
    total = total + mark;
}
```

سؤال: متغیر mark در این روش پس از پایان حلقه، چه مقداری را در خود دارد؟

در روش بالا ما به همه ۱۶ داده‌ای که درون یک متغیر ریخته شده است دسترسی نداریم. چرا؟ بنابراین چگونه می‌توانیم برای بار دوم به داده‌ها دسترسی پیدا کنیم؟ پاسخ این سؤال در تعریف متغیر قرار دارد. ما نیازمند خانه‌های بیشتری از حافظه هستیم تا داده‌ها را به صورت تک تک در آنها قرار دهیم. این خانه‌های پشت سرهم و همنام آرایه نام دارند.

تعریف آرایه: مکان‌های متوالی در حافظه کامپیوتر که در آن داده‌هایی از یک نوع نگهداری می‌شوند آرایه نام دارند. مثلاً ۱۶ مکان متوالی را در نظر بگیرید که در هر یک از آنها نمره درسی دانش‌آموزان یک کلاس قرار دارد.

17.5	15	19	16.5	.	.	.	20	14	18
------	----	----	------	---	---	---	----	----	----

هر یک از مکان‌ها، یک عنصر^۱ آرایه نامیده می‌شود. برای تفکیک و دسترسی به این مکان‌ها، از یک عدد صحیح به نام اندیس^۲ استفاده می‌شود. (مانند پلاک خانه‌های یک کوچه) اولین عنصر آرایه با اندیس صفر مشخص می‌شود و عنصر بعد از آن شماره^۳ یک و به ترتیب جلو می‌رود تا آخرین عنصر که یک واحد کمتر از تعداد عناصر آرایه است. بنابراین آرایه‌ای با ۵ عنصر دارای اندیس‌های ۰، ۱، ۲، ۳، ۴، ۵ می‌باشد. تعداد عناصر آرایه را اندازه یا طول^۳ آرایه می‌نامند.

سؤال: در مثال بالا اندیس آخرین عنصر آرایه چه عددی است؟

۲-۲- نحوه ایجاد یا تعریف آرایه در زبان C#

به خاطر دارید که برای تعریف یک متغیر از نوع float به شکل زیر عمل می‌کردیم:

```
float mark;
```

برای تعریف یک آرایه از نوع float مشابه تعریف یک متغیر به شکل زیر عمل می‌شود:

```
float[] mark;
```

۱- Element

۲- Index

۳- Length Or Size

اما تعریف بالا هنوز کامل نیست و فقط مرحله اول تعریف است. در زبان سی شارپ برای تعریف یک آرایه باید دو مرحله‌ای عمل کنیم :

شکل کلی مرحله اول تعریف آرایه :

؛ نام متغیر آرایه [] نوع داده

در تعریف متغیر گفته شد مکانی از حافظه برای نگهداری داده‌هاست اما با تعریف بالا هنوز مکانی از حافظه برای آرایه تخصیص نیافته است. با استفاده از عملگر `new` و مشخص کردن اندازه آرایه در مرحله دوم، تعریف کامل می‌شود.

شکل کلی مرحله دوم تعریف آرایه :

؛ [اندازه آرایه] نوع داده `new`

بنابراین برای تعریف متغیر `mark` با ۲۰ عنصر به صورت زیر عمل می‌کنیم :

`float[] mark;` ← مرحله اول

`new float [20]` ← مرحله دوم

به جای دو دستور بالا می‌توانیم دستور زیر را جایگزین نماییم :

`float[] list = new float [20];`

شکل کلی تعریف آرایه :

[اندازه آرایه] نوع داده `new` = نام آرایه [] نوع داده

۳-۲- دسترسی، مقداردهی و نمایش عناصر آرایه

۱-۳-۲- دسترسی به عناصر آرایه : برای دسترسی به عناصر آرایه، از نام آرایه با

ذکر اندیس به صورت زیر استفاده می‌کنیم :

؛ [اندیس] نام متغیر آرایه

برای مثال `list[0]` بیانگر اولین عنصر آرایه و `list[19]` آخرین عنصر، که بیستمین عضو آرایه `list` است.

۲-۳-۲ مقداردهی عناصر آرایه : برای مقداردهی عناصر آرایه به چند روش می‌توان عمل کرد. یک روش مقداردهی، با استفاده از دستور انتساب است. برای مثال ذخیره کردن نمره 17.5 در اولین عنصر آرایه را با استفاده از دستور انتساب مشاهده می‌کنید.

```
list[0]=17.5f;
```

سؤال! به یاد دارید که چرا در انتهای عدد 17.5 حرف `f` قرار دارد؟

برای مقداردهی هر عنصر آرایه در طول اجرای برنامه، می‌توانید داده‌ای را از کاربر دریافت کرده و آن را در عنصری از آرایه نگهداری کنید. مثلاً نمره‌ای را از کاربر دریافت و در سومین عنصر ذخیره می‌کنیم :

```
string input;  
float [] list = new float [20];  
Console. Write ("Enter your mark: ");  
input = Console. ReadLine();  
list[2] = float. Parse (input); ← عنصر سوم
```

و یا برای دریافت تمام نمرات و قراردادن آنها در آرایه `list` به صورت زیر عمل می‌کنیم :

```
for (int i = 0; i < 20; i++)  
{  
    Console. Write ("Enter a mark: ");  
    input = Console. ReadLine ();  
    list [i] = float. Parse (input);  
}
```

روش دیگر مقداردهی عناصر آرایه در هنگام تعریف و ایجاد آرایه است که در انتهای تعریف آرایه در بین علامت‌های { } مقدار هر عنصر از آرایه را به ترتیب معین می‌کنیم :

؛ { مقدار، ...، مقدار، مقدار } [نوع داده new = نام آرایه] نوع داده

همان‌طور که مشاهده می‌کنید عددی بین علامت‌های [] وجود ندارد، بنابراین اندازه آرایه را ذکر نمی‌کنیم بلکه اندازه چنین آرایه‌هایی با تعداد مقادیر نوشته شده بین علامت‌های { } تعیین می‌شود. مثلاً برای ایجاد آرایه‌ای برای سکه‌های رایج بر حسب ریال، به صورت زیر تعریف می‌کنیم.

```
int [] coin = new int [] {500,1000,2000,5000};
```

دستور بالا آرایه‌ای به نام coin شامل چهار عنصر ایجاد می‌کند که هر عنصر آن مقدار یک سکه را مشخص می‌کند که از سکه ۵۰۰ ریالی شروع و به سکه ۵۰۰۰ ریالی ختم می‌شود. دستور بالا را می‌توان با دستورات زیر جایگزین نمود :

```
int[] coin = new int [4];
```

```
coin [0] = 500;
```

```
coin [1] = 1000;
```

```
coin [2] = 2000;
```

```
coin [3] = 5000;
```

همچنین با توجه به اینکه آرایه coin دارای مقادیر اولیه مشخص است می‌توان بدون استفاده از عملگر new آن را ایجاد کرد. بنابراین دستورات بالا را می‌توان با دستور زیر جایگزین نمود :

```
int[] coin = {500, 1000, 2000, 5000};
```

نکته

بعد از ایجاد آرایه، نمی‌توانید اندازه آن را تغییر دهید یعنی نمی‌توانید عنصری به آن اضافه و یا کم کنید.

بنابراین می‌توان در تعریف آرایه‌هایی که از قبل مقادیر اولیه‌شان مشخص است بدون استفاده از عملگر new به شکل زیر عمل کرد :

{ مقدار، ...، مقدار، مقدار } = نام آرایه [] نوع داده

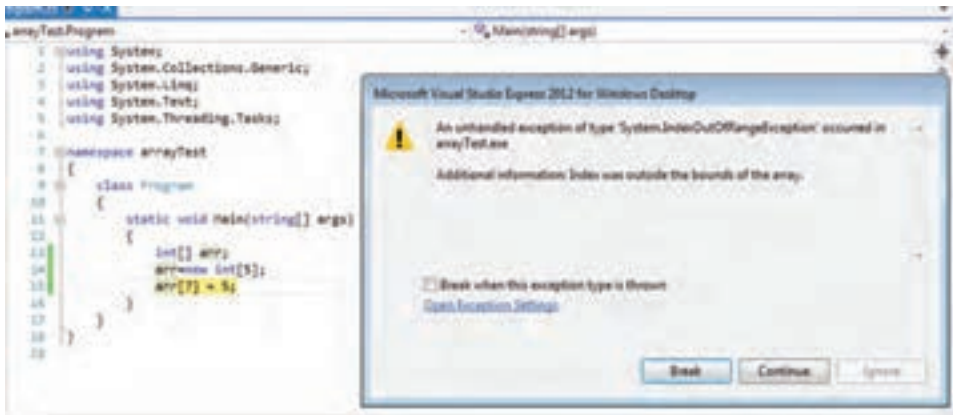
۳-۲- نمایش عناصر آرایه : برای نمایش محتوای عناصر آرایه می‌توان از متد Write() یا WriteLine() استفاده نماییم. مثلاً برای نمایش محتوای آخرین عنصر آرایه نمرات، خواهیم داشت :

System.Console.WriteLine("Last mark: " + list [19]);

سؤال؟ عناصر اندیس‌های زوج این آرایه را با حلقه for نمایش دهید؟

نکته

در زبان C# محدوده اندیس آرایه کنترل می‌شود و نباید از عدد صفر کمتر و همچنین از اندازه آرایه بیشتر یا مساوی باشد. اگر برنامه‌نویس اشتباه کند و اندیس بالاتری را استفاده کند در هنگام ترجمه برنامه با خطا روبه‌رو می‌شود (شکل ۲-۱).

شکل ۲-۱- خطای سرریزی محدوده اندیس آرایه

در آغاز فصل، مثال ۱-۲ را با الگوریتم ذکر کردیم. اکنون می‌خواهیم مرور دوباره داشته باشیم و برنامه را در محیط VS بنویسیم. می‌خواستیم برنامه‌ای بنویسیم که در یک کلاس ۱۶ نفری محاسبه کند چند درصد نمره‌ها، بالاتر از میانگین کلاس در درس برنامه‌سازی ۲ هستند.

الگوریتم یا روش انجام کار: برای نوشتن این برنامه، پس از دریافت نمرات به وسیله حلقه در آرایه و محاسبه میانگین، در حلقه دوم، عمل مقایسه صورت می‌گیرد. هر نمره با میانگین مقایسه شده و در صورتی که نمره بیشتر از میانگین کلاس باشد، به وسیله یک متغیر به عنوان شمارنده، تعداد را محاسبه می‌کنیم و سپس درصد می‌گیریم.

```
using System;
```

```
class Program
```

```
{
    static void Main(string[] args)
    {
        float[] mark;
        mark = new float[15];
        float avg, percen, sum = 0;
        byte counter = 0;

        for (int i = 0; i <= 15; i++)
        {
            Console.WriteLine("enter the {0}th mark: ", i + 1);
            mark[i] = float.Parse(Console.ReadLine());
            sum = sum + mark[i];
        }
        avg = sum / 16;
        for (int i = 0; i <= 15; i++)
            if (mark[i] > avg)
                counter++;
        Console.WriteLine(" {0} person(s) > AVG ", counter);
        Console.WriteLine("-----");
    }
}
```



```

Console.WriteLine();
percent = (counter / 16f) * 100
Console.WriteLine(" {0} % > AVG ", percent);
Console.ReadKey();

}
}

```

برنامه ۱-۲- محاسبه درصد نمرات بالاتر از میانگین کلاس

۲-۴- حلقه foreach

برای مواقعی که بخواهیم محتوای تمام عناصر آرایه را مورد استفاده قرار دهیم یا آنها را روی صفحه نمایش ببینیم، می‌توان به جای حلقه for از حلقه foreach استفاده کنیم. دستور foreach روی هر عنصر از داده قابل شمارش تکرار می‌شود. مثلاً هر دو نوع array و string قابل شمارش هستند.

شکل کلی این دستور به صورت زیر است :

(نام آرایه in نام متغیر نوع داده) foreach

؛ دستور

دستور زیر عناصر آرایه score را روی صفحه نمایش می‌دهد.

```

foreach (int aValue in score)
    Console.WriteLine(aValue);

```

همان‌طور که مشاهده می‌کنید در هنگام دسترسی به عناصر آرایه از اندیس کمک نمی‌گیریم بلکه با هر بار تکرار حلقه، متغیر aValue نقش یک عنصر از آرایه را به عهده می‌گیرد که با کلمه کلیدی in به آرایه score متصل می‌شود.

مثال ۲-۲: برنامه‌ای بنویسید که نمرات دانش‌آموزان را دریافت کند و تعداد مردودی‌ها را نمایش دهد.

الگوریتم یا روش انجام کار: پس از تعریف آرایه و دریافت نمرات، توسط دستور `foreach` روی عناصر آرایه حرکت می‌کنیم و شرط مردودی که نمره کمتر از ۱۲ است را بررسی کرده و از متغیر شمارنده کمک می‌گیریم (برنامه ۲-۲).

```
using System;
```

```
class MarkOfSudents
{
    static void Main(string[] args)
    {
        byte counter = 0;
        float[] mark = new float[15];
        for (int i = 0; i < 15; i++)
        {
            Console.WriteLine("Enter the mark of {0}th student : ", i + 1);
            mark[i] = float.Parse(Console.ReadLine());
        }
        foreach (float m in mark)
            if (m < 12) counter++;
        Console.WriteLine("-----");
        Console.WriteLine(" the number of failed student(s) is : " + counter);
        Console.ReadKey();
    }
}
```

برنامه ۲-۲- دریافت نمرات و شمارش مردودی‌ها

مثال ۲-۳: رشته‌ای را از ورودی دریافت کنید و تک تک کاراکترهای آن را در خطوط جداگانه چاپ کنید.

الگوریتم یا روش انجام کار: با توجه به اینکه داده رشته‌ای نیز مانند آرایه از عناصر قابل شمارشی تشکیل شده است، می‌توان با استفاده از دستور `foreach` به تک تک عناصر آن دسترسی پیدا

کرد. بنابراین رشته‌ای را دریافت می‌کنیم و با استفاده از متغیر نوع کاراکتر به تک تک کاراکترهای رشته دست می‌یابیم (برنامه ۳-۲).

```
using System;

class Testforeach
{
    static void Main()
    {
        string name;
        Console.WriteLine("Enter a Name:");
        name = Console.ReadLine();
        foreach (char ch in name)
            Console.WriteLine(ch);
    }
}
```

برنامه ۳-۲ - نمایش کاراکترهای رشته در خطوط جداگانه

ویژگی *Length*

آرایه `names` را در نظر بگیرید.

```
string[] names = new string[10];
```

طول آرایه `names` برابر ۱۰ است. در زبان C# می‌توان توسط ویژگی `Length` از اندازه یک آرایه یا تعداد عناصر آن مطلع شد.

Length • نام آرایه

مثال ۴-۲: در قسمت آزمون چندگزینه‌ای یک برنامه آموزشی، پاسخ صحیح سؤالات در آرایه‌ای به نام `answer` قرار دارد، می‌خواهیم پاسخ صحیح سؤالات یا محتوای عناصر این آرایه را نمایش دهیم.

الگوریتم یا روش انجام کار: برای نمایش عناصر آرایه `answer` از حلقه `for` استفاده

می‌کنیم. شمارنده حلقه باید از صفر شروع و تا آخرین عنصر آرایه که یک واحد کمتر از تعداد عناصر آرایه است پیش رود. بنابراین به تعداد عناصر آرایه نیاز داریم که از ویژگی Length استفاده می‌کنیم:

↓

```
for (int i=0; i<answer. Length ; i++)  
    Console. Write (answer [i]);
```

قطعه برنامه ۴-۲- نمایش پاسخ‌های صحیح آرایه answer

❓ **سؤال:** به نظر شما این ویژگی در چه برنامه‌هایی ممکن است مورد استفاده قرار بگیرد؟

۵-۲- تعیین اندازه آرایه در هنگام اجرای برنامه

در مثال‌هایی که تاکنون انجام دادیم اندازه یا تعداد داده‌ها از قبل مشخص بود و اندازه آرایه در متن برنامه مشخص شده بود، اما حالتی را در نظر بگیرید که تعداد داده‌هایی که قرار است کاربر وارد کند قبل از اجرای برنامه نامشخص باشد در این حالت چه باید کرد؟ مثلاً می‌خواهیم برنامه‌ای بنویسیم که میانگین نمرات دانش‌آموزان کلاس را محاسبه کند و برای هر کلاس، با تعداد دانش‌آموزان مختلف، قابل استفاده باشد.

روش اول: می‌توانیم یک آرایه با تعداد عناصر زیاد مثلاً ۵۰ عنصر را پیش‌بینی کنیم و داده‌ها را از کاربر دریافت و در آرایه قرار دهیم و پس از ورود آخرین نمره، کاربر یک عدد خاص مثلاً عدد ۱- را برای پایان دادن به ورودی، دریافت کند و در این صورت حلقه دریافت نمرات پایان یابد. در این روش با وارد کردن هر نمره نیز یک شمارنده را افزایش می‌دهیم تا تعداد نمرات را در اختیار داشته باشیم و در این صورت، ویژگی Length دیگر در حلقه کاربرد ندارد. چرا؟ در این روش همواره تعدادی از عناصر آرایه خالی و بدون استفاده هستند.

روش دوم: ابتدا تعداد نمرات را از کاربر سؤال کنیم و سپس آرایه‌ای به همان میزان ایجاد کرده و با استفاده از حلقه for مانند مثال‌های قبلی اقدام به دریافت نمرات کرده و از ویژگی Length نیز به عنوان شرط انتهای حلقه استفاده کنیم.

مثال ۵-۲: می‌خواهیم برنامه‌ای بنویسیم که میانگین نمرات دانش‌آموزان یک کلاس با هر تعداد دانش‌آموز را محاسبه کند.

الگوریتم یا روش انجام کار : برای نوشتن چنین برنامه‌ای از روش دوم که توضیح داده شد استفاده می‌کنیم. در برنامه زیر به نحوه تعریف آرایه list توجه کنید.

```
using System;

class StudentList
{
    static void Main()
    {
        string input;
        int listSize;
        Console. Write ("Enter number of the students: ");
        input = Console. ReadLine ();
        listSize = int. Parse (input);

        float [] list = new float [listSize]; ←
        float total = 0;

        for (int i = 0; i < list. Length ; i++)
        {
            Console. Write ("Enter a mark: ");
            input = Console. ReadLine();
            list[i] = float. Parse (input);
            total += list [i];
        }
        Console. WriteLine ("Average of the marks: {0}", total / list.
Length);
    }
}
```

برنامه ۵-۲- محاسبه میانگین نمرات با تعداد نامشخص

۶-۲- مرتب کردن داده‌های یک لیست

الگوریتم‌های مختلفی برای مرتب کردن عناصر لیست وجود دارد بعضی از آنها خیلی ساده و ابتدایی هستند مانند روش مرتب‌سازی حبابی^۱ که زمان زیادی طول می‌کشد تا لیست مرتب شود و برخی از روش‌ها وجود دارند مانند روش مرتب‌سازی سریع^۲ که سرعت بسیار بالایی دارد.

مثال ۶-۲: نمرات دانش‌آموزان یک کلاس را دریافت نموده و به صورت صعودی مرتب کنید. سپس رتبه‌های اول تا سوم را اعلام کنید.

الگوریتم یا روش انجام کار: فرض کنید می‌خواهیم لیستی از نمرات دانش‌آموزان را که به صورت زیر است مرتب کنیم:

۱۷, ۱۴, ۸/۵, ۱۳, ۲°

بعد از مرتب کردن، لیست به صورت زیر خواهد شد:

۸/۵, ۱۳, ۱۴, ۱۷, ۲°

در این روش از ابتدای لیست شروع کرده و دو عنصر اول و دوم را با یکدیگر مقایسه می‌کنیم. اگر ترتیب آنها درست نبود، آنها را جابه‌جا می‌کنیم. سپس به سراغ عنصر دوم و سوم می‌رویم و عمل مقایسه و در صورت لزوم جابه‌جایی را انجام می‌دهیم. و تا آخر لیست به همین ترتیب جلو می‌رویم. در الگوریتم مرتب‌سازی همواره دو عمل «مقایسه»^۳ و «جابه‌جایی»^۴ انجام می‌شود.

سؤال! وقتی که به انتهای لیست می‌رسیم چه اتفاقی می‌افتد؟

اکنون اعداد مورد نظر را به روش حبابی و به ترتیب صعودی یعنی از کوچک به بزرگ مرتب می‌کنیم:

۱- Bubble Sort Method

۲- Quick Sort Method

۳- Compare

۴- Swap

17	14	8.5	13	20
مقایسه و جابه جایی				
14	17	8.5	13	20
مقایسه و جابه جایی				
14	8.5	17	13	20
مقایسه و جابه جایی				
14	8.5	13	17	20
مقایسه و عدم نیاز به جابه جایی				
14	8.5	13	17	20

فاز اول
مرتب سازی

شکل ۲-۲- مراحل مرتب سازی حبابی، فاز اول

توجه کنید که پس از انجام این تعداد مقایسه و جابه جایی، بزرگ ترین عددی که در لیست وجود دارد خود را به جای اصلی خود، یعنی در انتهای لیست می رساند.

سؤال؟ چرا به این روش مرتب سازی، حبابی گفته می شود؟

هنوز لیست به طور کامل مرتب نشده و باید مجدداً از ابتدای لیست شروع کرده و تا انتهای لیست عمل مقایسه و جا به جایی را انجام دهیم تا عدد بزرگ تر بعدی نیز، خود را به مکان صحیح برساند. در فاز دوم، عدد بزرگ دوم، به مکان یکی مانده به انتهای لیست منتقل می شود.

بنابراین باید، عملیات مقایسه و جابه جایی را بارها تکرار کرد تا در نهایت، لیست به طور کامل

مرتب شود.

سؤال: در مثال ذکر شده چند فاز باید طی شود تا اعداد در جای خود قرار گیرند؟ مراحل

بعدی را مانند نمونه بنویسید.

توجه داشته باشید که عمل مرتب سازی یک عمل وقت گیر است به خصوص روش حبابی که یک روش کند است، چون تعداد عمل مقایسه و جا به جایی در آن بسیار زیاد است.

سؤال: در مرتب سازی حبابی، وقت گیرترین و بدترین حالت آرایش اعداد ورودی کدام

است؟

اکنون سعی می کنیم الگوریتم را پیاده سازی کنیم. همان طور که در قطعه برنامه زیر مشاهده می کنید در فاز اول ۴ مرحله مقایسه و جا به جایی داریم. چرا؟ برای این که مراحل بالا را پیاده سازی کنیم به حلقه ای نیاز داریم که در هر بار اجرای حلقه، عدد زم را با عدد ۱+زم مقایسه کند و در صورتی که بزرگ تر بود، جا به جایی انجام دهد. دستورات جا به جایی با استفاده از متغیر کمکی سوم را در سال گذشته تمرین کرده اید که یکی از کاربردهای آن در مرتب سازی است. اکنون دستور مربوط به این بخش را می نویسیم:

```
for (int j = 0; j < arr.length - 1; j++)
    if (arr[j] > arr[j + 1])
    {
        temp = arr [j];
        arr[j] = arr[j + 1];
        arr[j + 1] = temp;
    }
```

قسمت شرط پایانی حلقه را فعلاً ننوشته ایم تا به توافق برسیم. اگر در پاسخ به سؤال بالا، مراحل مقایسه و جا به جایی را در فاز دوم و سوم و ... نوشته باشید، متوجه شده اید که حلقه بالایی باید به تعداد فازهای مرتب سازی تکرار شود. بنابراین باید حلقه بالا را درون حلقه دیگری قرار دهیم که مشخص کننده فازهای تکرار است.

سؤال: چرا تعداد تکرار حلقه بیرونی که معرف فازهای مرتب سازی است، یکی کمتر از

تعداد اعداد است؟

```
for (int i = 4; i > 0 ; i--)  
    for (int j = 0; ; j ++)  
        if (arr [j] > arr[j + 1])  
        {  
            temp = arr [j];  
            arr[j] = arr[j + 1];  
            arr[j + 1] = temp;  
        }
```

اکنون نوشتن حلقه‌های مرتب‌سازی حبابی تمام شده است اما هنوز نمی‌دانیم حلقه داخلی که نشان دهنده مراحل در هر فاز است، چه شرطی برای پایان دارد. اگر به واژه حبابی توجه کنیم در می‌یابیم که در پایان هر فاز، یک عنصر در مکان صحیح خود در لیست جای می‌گیرد. پس دیگر نیازی به مقایسه این عنصر نداریم زیرا به درستی در مکان خود قرار گرفته و مرتب شده است. بنابراین در فاز بعدی یک مرحله کمتر از فاز قبل، مقایسه و جابه جایی داریم که با شرط $j < i$ می‌نویسیم. برنامه ۶-۲ را ببینید و با هم کلاس خود برای اعداد قبلی Trace کنید. (برنامه ۶-۲)

سؤال: دستوراتی به برنامه اضافه نمایید تا رتبه‌های اول تا سوم را چاپ نماید.

```

using System;

class BubbleSort
{
    static void Main(string[] args)
    {
        Console.WriteLine("enter the array size: ");
        int arrsize = int.Parse(Console.ReadLine());

        int[] arr;
        arr = new int[arrsize];

        for (int i = 0; i < arrsize; i++)
        {
            Console.WriteLine("enter the {0}th number: ", i+1);
            arr[i] = int.Parse(Console.ReadLine());
        }

        //Bubble Sort.....

        int temp = 0;
        for (int i = arrsize - 1; i > 0; i--)
        {
            for (int j = 0; j < i; j++)
                if (arr[j] > arr[j + 1]) ← مقایسه
                {
                    temp = arr[j];
                    arr[j] = arr[j + 1];
                    arr[j + 1] = temp; } ← و جابجایی
        }
    }

    // show the sorted array
    Console.WriteLine();
    Console.WriteLine(" the sorted array is: ");
    Console.WriteLine("-----");
    for (int i = 0; i < arrsize; i++)
        Console.WriteLine("arr[{0}] = {1}", i+1, arr[i]);
}
}

```

۷-۲- عمل جستجو در لیست

جستجو پرکاربردترین عملیاتی است که روی لیست‌ها انجام می‌شود و به منظور یافتن عنصری در آرایه صورت می‌گیرد که به آن کلید جستجو گفته می‌شود. در این کتاب ما به توضیح و برنامه نویسی دو نوع جستجو می‌پردازیم.

۱-۷-۲- جستجوی خطی (ترتیبی)^۱:

ساده‌ترین روش جستجو، به صورت ترتیبی می‌باشد که در آرایه‌های کوچک و یا مرتب نشده مورد استفاده قرار می‌گیرد. در این روش جستجو، هر عنصر از آرایه با کلید جستجو مقایسه می‌شود. و برای تعیین اینکه کلید مورد نظر در آرایه وجود دارد یا نه، برنامه باید کلید را با تمام عناصر آرایه مقایسه کند. بنابراین در صورتی که کلید یافت شود نیازی به ادامه جستجو نیست و می‌توان از برنامه خارج شد.

مثال ۷-۲: برنامه‌ای بنویسید که نمره ۲۰ را از میان لیست نمرات کلاس پیدا کرده و اعلام

کند مربوط به نفر چندم لیست است؟

الگوریتم یا روش انجام کار: ابتدا آرایه‌ای از نمرات دانش‌آموزان تعریف و به وسیله حلقه for نمرات را دریافت می‌کنیم. سپس برای جستجوی ترتیبی، با استفاده از حلقه for تک تک عناصر را با کلید جستجو مقایسه کرده و در صورت یافتن کلید به کار حلقه پایان می‌دهیم. برای یافتن کلید از متغیر بولی found کمک می‌گیریم. این متغیر مقدار اولیه false دارد تا زمانی که کلید پیدا شود، در صورتی که کلید یافت نشود، هم چنان مقدار false خواهد داشت.^۲

۱- Liner (Sequential) Search

۲- به چنین متغیرهایی که وضعیت دوحالتی خاموش یا روشن را نشان می‌دهند Flag گفته می‌شود. استفاده از تکنیک Flag در

برنامه‌های زیادی کاربرد دارد.

```

using System;
class Search
{
    static void Main(string[] args)
    {
        Console.WriteLine("enter the array size: ");
        int arrsize = int.Parse(Console.ReadLine());
        Console.WriteLine("-----");
        int[] arr;
        arr = new int[arrsize];
        //.....Initializing array.....
        for (int i = 0; i < arrsize; i++)
        {
            Console.WriteLine("enter the {0}th number: ", i+1);
            arr[i] = int.Parse(Console.ReadLine());
        }
        //.....Linear Search.....
        bool found = false;
        int pos=-1;
        Console.WriteLine("-----");
        Console.WriteLine("enter the search key: ");
        int key = int.Parse(Console.ReadLine());
        Console.WriteLine("=====");
        for (int i = 0; i < arrsize; i++)
            if (arr[i] == key)
            {
                found = true;
                pos = i+1;
                break;
            }
        if (found)
            Console.WriteLine("the key found in position number {0} ", pos);
        else
            Console.WriteLine("the key not found");
        Console.ReadKey();
    }
}

```

۲-۷-۲- جستجوی دودویی (باینری):

روش دیگر جستجوی کلید در بین عناصر آرایه، روش جستجوی دودویی است. فرض کنید می‌خواهید شماره پلاک یک خانه را در یک کوچه بیابید، آنچه باعث می‌شود سریع‌تر خانه مورد نظر را پیدا کنید، مرتب بودن شماره پلاک‌ها در کوچه مورد نظر است.

سؤال: اگر در یک کوچه طولانی دنبال یک خانه بودید و این شماره‌ها مرتب نبود، چه

می‌کردید؟

روش جستجوی دودویی، روی آرایه‌های مرتب قابل اجراست. برای استفاده از روش جستجوی دودویی، در صورتی که آرایه مورد نظر نامرتب باشد، ابتدا باید آن را مرتب کنید. در مثال‌های قبل با روش مرتب‌سازی حبابی آشنا شدید. یکی از کاربردهای مرتب‌سازی در جستجوی دودویی است. این روش جستجو برای آرایه‌های بزرگ مناسب است. چرا؟

سؤال: به طور کلی چرا از این نوع جستجو استفاده می‌کنیم؟

مثال ۲-۸: برنامه‌ای بنویسید که با دریافت کلید جستجو به روش دودویی آن را جستجو

کنید.

الگوریتم یا روش انجام کار: اگر بازی حدس عدد را در کتاب برنامه‌سازی ۱ به خاطر بیاورید، برای حدس عددی که بازیکن اول در ذهن سپرده بود، از روش حرکت کردن در لیست اعداد استفاده می‌کردیم. در ذهن فرد حدس زنده این بود که اعداد مرتب هستند. بنابراین به محض حدس اولین عدد منتظر نتیجه از بازیکن اول می‌ماند تا بگوید عدد حدس زده شده از کلید جستجو بزرگ‌تر است یا کوچک‌تر.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
8.5	9	10	11	12.75	14	14.5	15	16	16.5	17	17.5	18	19.5	19.75	20

↑
مقایسه داده مورد نظر با عنصر وسط

شکل ۳-۲- لیست اعداد مرتب به همراه شماره عنصر

به این ترتیب در بازی حدس عدد از تکنیک مشابه جستجوی دودویی استفاده می‌شود. در این

جستجو برای یافتن کلید، ابتدا عنصر وسط لیست با کلید مقایسه می‌شود. این مقایسه ۳ نتیجه در بردارد:

۱- کلید با عنصر وسط لیست یکسان است. بنابراین کلید پیدا شده و در این صورت شماره یا اندیس عنصر وسط آرایه را یادداشت می‌کنیم.

۲- عنصر وسط لیست، کوچک‌تر از کلید است، بنابراین نتیجه می‌گیریم که داده در نیمه سمت چپ نمی‌باشد. در نتیجه باید منطقه مورد جستجو را به نیمه سمت راست آرایه محدود کنیم.

۳- عنصر وسط لیست، بزرگ‌تر از کلید است، بنابراین نتیجه می‌گیریم که داده در نیمه سمت راست لیست نمی‌باشد. در نتیجه باید منطقه مورد جستجو را به نیمه سمت چپ آرایه محدود کنیم.

پس از بررسی مشخص کردن منطقه جدید، مجدداً عمل جستجو را تکرار می‌کنیم یعنی عنصر وسط لیست جدید را مورد بررسی قرار می‌دهیم و یکی از ۳ حالت بالا رخ خواهد داد که بر آن اساس یا داده یافت می‌شود و یا مجدداً عمل جستجو در لیست جدیدی که نصف اندازه قبلی است، تکرار می‌شود.

در روش جستجوی دودویی با یک عمل مقایسه، منطقه مورد جستجو به اندازه نصف، کوچک می‌شود. بنابراین با چند عمل مقایسه یک لیست بزرگ از داده‌ها به منطقه کوچکی ختم می‌شود بنابراین سرعت عملیات جستجو در این روش بسیار بالا است.

برای مثال اگر لیستی دارای ۱۰ هزار عنصر باشد در اولین مرحله ۵۰۰۰ عنصر کنار می‌روند.

در مرحله دوم ۲۵۰۰ عنصر و در مرحله سوم ۱۲۵۰ عنصر کنار می‌روند. بنابراین خواهیم داشت:

مرحله جستجو	تعداد عناصر لیست	مرحله جستجو	تعداد عناصر لیست
۱	۱۰۰۰۰	۲	۵۰۰۰
۳	۲۵۰۰	۴	۱۲۵۰
۵	۶۲۵	۶	۳۱۳
۷	۱۵۷	۸	۷۹
۹	۴۰	۱۰	۲۰
۱۱	۱۰	۱۲	۵
۱۳	۳		

در این جستجو، با حداکثر ۱۳ بار مقایسه، کلید را پیدا می‌کنیم و یا مطمئن می‌شویم که در لیست، چنین داده‌ای وجود ندارد. جستجوی دودویی در مقایسه با روش جستجوی ترتیبی دارای سرعت فوق العاده بالایی است. چرا؟

سؤال: کلید جستجو، در لیست ۱۰۰۰۰ عنصری مثال قبل در روش ترتیبی در چند مرحله جستجو می‌شود؟

نکته

توجه داشته باشید از روش جستجوی دودویی تنها زمانی می‌توانید استفاده کنید که عناصر لیست مرتب باشند. بنابراین اگر لیست مرتب نباشد و بخواهید در لیست بزرگی جستجو کنید، بهتر است ابتدا لیست را مرتب کنید و سپس به روش دودویی جستجو نمایید.

برای اینکه بتوانیم هر بار لیست را نصف کنیم، اندیس‌های آرایه را به سمت منطقه مورد نظر هدایت می‌کنیم. برای این منظور باید وسط لیست را پیدا کنیم و عملیات جابه‌جایی اندیس داشته باشیم.

محاسبه اندیس وسط لیست $middle = (first + last) / 2$;

عملیات جابه‌جایی اندیس زمانی که منطقه جستجو سمت چپ باشد $last = middle - 1$;

عملیات جابه‌جایی اندیس، زمانی که منطقه جستجو سمت راست باشد $first = middle + 1$;

برنامه جستجو را مشاهده کنید. این برنامه برای داده‌های مرتب شده کفایت می‌کند، اما همیشه

برای احتیاط بهتر است قبل از جستجوی دودویی داده‌های وارد شده را مرتب کنید. چرا؟

```

using System;
class BinSearch
{
    static void Main(string[] args)
    {
        Console.WriteLine("enter the array size: ");
        int arrsize = int.Parse(Console.ReadLine());
        Console.WriteLine("-----");
        int[] arr;
        arr = new int[arrsize];
        //.....Initializing arr ay.....
        for (int i = 0; i < arrsize; i++)
        {
            Console.WriteLine("enter the {0}th number: ", i+1);
            arr[i] = int.Parse(Console.ReadLine());
        }
        //.....Binary Search.....
        int last = arrsize - 1;
        int first = 0;
        int middle = (first + last) / 2;
        bool found = false;
        Console.WriteLine("-----");
        Console.WriteLine("enter the search key: ");
        int searchkey = int.Parse(Console.ReadLine());
        Console.WriteLine("=====");
        while (last >= first)
        {
            middle = (first + last) / 2;
            if (arr[middle] == searchkey)
            {
                found = true;
                break;
            }
            else if (arr[middle] > searchkey)
                last = middle - 1;
            else
                first = middle + 1;
        }
        if (found)
            Console.WriteLine("the key found in position number= {0} ", middle);
        else
            Console.WriteLine("the search key not found");
        Console.ReadKey();
    }
}

```

برنامه ۸-۲ در صورتی قابل استفاده است که داده‌ها، مرتب شده وارد شوند. در ورود داده‌ها دقت کنید.

الف) درستی یا نادرستی عبارات زیر را تعیین کنید.

- ۱- جستجوی دودویی فقط بر روی لیست‌های مرتب امکان‌پذیر است.
- ۲- جستجوی خطی برای آرایه‌های بزرگ مناسب است.
- ۳- دستور foreach فقط بر روی آرایه‌ها قابل استفاده است.
- ۴- اندیس اولین عنصر آرایه، ۱ است.
- ۵- از آرایه زمانی استفاده می‌کنیم که مجبوریم چندین بار از داده‌های ورودی در برنامه استفاده کنیم.

ب) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید.

- ۶- در عمل جستجو در آرایه به مقداری که جستجو می‌شود..... می‌گویند.
- ۷- در هر الگوریتم مرتب‌سازی همیشه دو عمل..... و انجام می‌شود.

۸- تعداد عناصر آرایه را آرایه می‌نامند.

۹- به هر مکان آرایه، یک آرایه می‌گویند.

ج) به سوالات زیر پاسخ دهید.

۱۰- آرایه‌ای برای نام روزهای هفته تعریف کنید.

۱۱- آرایه‌ای برای نام ماه‌های سال تعریف کنید.

۱۲- برنامه زیر را Trace کنید و در یک خط بنویسید چه عملی انجام می‌دهد.

```
class Program
{
    static void Main(string[] args)
    {
        int[] b = new int[5];
        int[] a = new int[5];
        int[] c = new int[5];
        for (int i = 0; i <= 4; i++)
```

```

{
    a[i] = int.Parse(Console.ReadLine());
    b[i] = int.Parse(Console.ReadLine());
    if (a[i] > b[i])
        c[i] = a[i];
else
    c[i] = b[i];
    Console.WriteLine(c[i]);
}
Console.ReadKey();
{

```

۱۳- آرایه زیر را در نظر بگیرید و معادل دستورات زیر را با روش دیگری از تعریف آرایه بازنویسی کنید.

```

string[] week = new string[7];
week[0] = "Saturday";
week[1] = "Sunday";
week[2] = "Monday";
week[3] = "Tuesday";
week[4] = "Wednesday";
week[5] = "Thursday";
week[6] = "Friday";

```

۱۴- دستوری بنویسید که تعداد عناصر آرایه week را نمایش دهد.

۱۵- برنامه زیر را Trace کنید و خروجی آن را بنویسید.

```

namespace arrayTest
{
    class Program
    {

```

```

static void Main(string[] args)
{

    int[] arr = { 10, 13, 15, 6, 8, 20 };
    arr[1] = 3;
    for (int i = 0; i < 6; i++)
    {
        arr[i] += 2;
        Console.WriteLine(arr[i]);
    }
    Console.ReadKey();

}
}
}

```

۱۶- با توجه به اعلان آرایه arr به سؤالات زیر پاسخ دهید.

```
int[] arr = { 10, 13, 15, 6, 8, 20 };
```

دستوری بنویسید که مقدار سومین عنصر آرایه را صفر کند.

آرایه arr چقدر حافظه اشغال می‌کند؟

نتیجه اجرای قطعه کد زیر چیست؟

```
int temp = arr[0];
```

```
arr[0] = arr[5];
```

```
arr[5] = temp;
```

۱۷- کدام یک از روش‌های جستجو سریع‌تر است؟ چرا؟

۱۸- در یک آرایه مرتب با 10^6 عنصر حداکثر با چند مقایسه نتیجه جستجو مشخص می‌شود؟

- ۱- با استفاده از حلقه `foreach` نام روزهای هفته را چاپ کنید.
- ۲- برنامه‌ای بنویسید که نمرات درس برنامه‌سازی یک کلاس ۱۵ نفره را دریافت کند و بیشترین و کمترین نمره کلاس را پیدا کرده و نمایش دهد.
- ۳- برنامه قبل را توسعه دهید تا علاوه بر بیشترین و کمترین نمره کلاس، اعلام کند چندمین دانش‌آموز بیشترین یا کمترین نمره را دارد.
- ۴- شرکت مخابرات می‌خواهد به مشتریانی که در طول یک سال، حداقل ۶ ماه، قبض تلفن همراه خود را قبل از بیستم ماه پرداخت می‌کنند به عنوان جایزه یک بسته مکالمه رایگان ۶۰۰ دقیقه‌ای هدیه دهد. برنامه‌ای بنویسید که برای یک مشتری روز پرداخت قبض در هر ماه را دریافت و اعلام کند که بسته مکالمه رایگان به مشتری تعلق می‌گیرد یا نه؟
- ۵- صاحب یک کارگاه آهنگری می‌خواهد به کارگرانی که بیش از ۳ فرزند دارند، مبلغ ۳۰۰۰۰۰ تومان مساعده پرداخت کند. برنامه‌ای بنویسید که تعداد فرزندان ۱۸ کارگر این کارگاه را دریافت کرده و تعداد کارگرانی که بیش از ۳ فرزند دارند را محاسبه کند و نمایش دهد. سپس کل مبلغ مساعده را نمایش دهد.
- ۶- برنامه قبل را توسعه دهید تا برای هر کارگاه با هر تعداد کارگر و هر مبلغ مساعده قابل استفاده باشد.
- ۷- برنامه سؤال ۵ را با `foreach` بازنویسی کنید.
- ۸- برنامه ۲ را توسعه دهید تا نام و نمره درس برنامه‌سازی یک کلاس ۱۵ نفره را دریافت کند. سپس نام دانش‌آموزانی که کمترین و بیشترین نمره را دارند به همراه نمره آنها نمایش دهد.
- ۹- یک شرکت خصوصی ۳ درصد حقوق کارمندان خود را به عنوان مالیات از آنها کسر می‌کند. برنامه‌ای بنویسید که میزان حقوق ۳۵ کارمند این شرکت را دریافت کند. سپس میزان خالص دریافتی هر کارمند را بعد از کسر مالیات محاسبه و مجدداً در آرایه ذخیره کند.

متن زیر از MSDN با موضوع آرایه برداشت شده است. آن را با کمک هم کلاسی خود ترجمه کنید و به کلاس ارائه نمایید.

Arrays in General

C# arrays are zero indexed; that is, the array indexes start at zero. Arrays in C# work similarly to how arrays work in most other popular languages. There are, however, a few differences that you should be aware of.

When declaring an array, the square brackets ([]) must come after the type, not the identifier. Placing the brackets after the identifier is not legal syntax in C#.

```
int[] table; // not int table[];
```

Declaring Arrays

C# supports single-dimensional arrays, multidimensional arrays (rectangular arrays). The following example shows how to declare single-dimensional array:

Single-dimensional arrays:

```
int[] numbers;
```

Declaring them (as shown above) does not actually create the arrays. In C#, arrays are objects and must be instantiated. The following examples show how to create arrays:

Single – dimensional arrays:

```
int[] numbers = new int[5];
```

واژگان و اصطلاحات انگلیسی فصل دوم

ردیف	واژه انگلیسی	معنی به فارسی
۱	Array	
۲	Binary	
۳	Bubble Sort Method	
۴	Compare	
۵	Element	
۶	Index	
۷	Length	
۸	Liner Search	
۹	Sequeutial Search	
۱۰	Property	
۱۱	Quick Sort Method	
۱۲	Size	
۱۳	Swap	

داده شماری، کلاس و متد

در این فصل علاوه بر آشنایی با نوع داده شماری، با مفاهیم متد و کلاس که از مفاهیم پایه برنامه‌سازی شی‌گرا هستند به صورت مقدماتی آشنا خواهید شد. هدف از این فصل، نوشتن متد یا ایجاد یک کلاس نیست. شناخت اجزای یک کلاس و متد کمک می‌کند در کاربرد آنها بیشتر به تعاریف شان دقت کنید و آنها را درست به کار گیرید. بدیهی است ایجاد کلاس در کتاب برنامه‌سازی ۳ مورد توجه خاص قرار می‌گیرد.

پس از پایان این فصل انتظار می‌رود که فراگیر بتواند :

- ۱- نوع داده شماری را توضیح دهد.
- ۲- از داده شماری در برنامه‌های خود استفاده کند.
- ۳- متد را تعریف کند و کاربرد آن را بیان نماید.
- ۴- از برخی متدهای آماده در برنامه‌های خود استفاده کند.
- ۵- کلاس، شی و کاربرد آنها را توضیح دهد.
- ۶- شکل کلی یک کلاس و اجزای یک کلاس را نام برده و هر یک را توضیح دهد.
- ۷- کلاس‌های آماده سی‌شارپ را در برنامه‌های خود به کار بندد.

۳-۱- نوع داده شمارشی^۱

تاکنون با داده‌های ساده کار کرده‌اید. داده شمارشی از داده‌های مرکب است که خود شامل یک سری داده است. در شکل ۳-۱ قسمتی از دو برنامه نشان داده شده است که در هر یک از آنها دستور switch استفاده شده است. اگر فرض کنیم هر کدام از برنامه‌ها صحیح کار می‌کنند و کارکرد یکسانی دارند شما کدام یک را ترجیح می‌دهید؟

<pre>switch (player) { case playerRank. Leader: : case PlayerRank. Co-Leade: : case PlayerRank. Elder: : case PlayerRank. Member: : }</pre> <p>قطعه برنامه ب</p>	<pre>switch (player) { case 1: : case 2: : case 1: : case 1: : }</pre> <p>قطعه برنامه الف</p>
--	---

شکل ۳-۱- ساختار switch

همان طور که در شکل ۳-۱ مشاهده می‌کنید با نگاه به قطعه برنامه (الف) متوجه می‌شویم که مقدار متغیر player با اعداد ۱، ۲، ۳ و ۴ مقایسه می‌شود. اما این سؤال پیش می‌آید که این اعداد، مربوط به چه موضوعی هستند؟ آیا شماره بازیکن است؟ آیا فرصت بازی بازیکن است؟ ... و

اما وقتی به قطعه برنامه (ب) نگاه می‌کنیم برداشت دقیق‌تری نسبت به برنامه داریم. مقدار متغیر

^۱ Enumerated Type

player با مقادیر Member ، Elder ، Co_Leader ، Leader که چهار سطح و مقام در بازی^۱ است، مقایسه می‌شود.

خوانایی برنامه (ب) بالاتر از برنامه (الف) است، به دلیل اینکه به جای اعداد ثابت و بی معنی، از کلمات و نام‌های با معنی استفاده شده است. در فصل اول کتاب با مفهوم و کاربرد ثابت‌ها در برنامه آشنا شدید و مشاهده کردید که چگونه خوانایی برنامه را بالا می‌برند. در این بخش نیز با نوع داده شمارشی آشنا می‌شوید که سبب بالا بردن خوانایی برنامه می‌شوند.

نوع داده شمارشی مجموعه‌ای از چند نام دلخواه می‌باشد که حالت‌ها و مقادیر مختلف یک موضوع را نشان می‌دهد. مثلاً برای روزهای هفته به جای اعداد ۱ تا ۷ (یا ۰ تا ۶) از نام‌ها و کلمات معنی دار استفاده می‌کنیم. علاوه بر روزهای هفته، برای نام ماه‌های سال، مقام یا درجه یک بازیکن و مدرک تحصیلی اشخاص نیز می‌توان از نوع داده شمارشی استفاده کرد.

برای تعریف یک نوع داده شمارشی از کلمه کلیدی enum به صورت زیر استفاده می‌شود. نوع دسترسی معمولاً public است و روش نوشتن نام نوع داده نیز مطابق با روش پاسکال است. محل قرارگیری تعریف نوع داده شمارشی، معمولاً خارج از کلاس و در ابتدای برنامه است.

نام دلخواه enum نوع دسترسی

{

لیستی از نام‌ها و کلمات

}

نکته

در لیست نام‌ها و کلمات در نوع داده شمارشی، هر نام با علامت کاما از نام دیگر جدا می‌شود. نقطه ویرگول در این تعریف استفاده نمی‌شود.

در تعریف صفحه بعد نوع داده شمارشی برای نام روزهای هفته میلادی با دسترسی وسیع را مشاهده می‌کنید.

بازی CoC-۱

public enum DayOfWeek

```
{  
    Sunday,  
    Monday,  
    Tuesday,  
    Wednesday,  
    Thursday,  
    Friday,  
    Saturday  
}
```

هر یک از اعضای نوع داده شمارشی معادل با یک عدد ثابت است، این اعداد به طور پیش فرض از عدد صفر شروع می‌شوند و به ترتیب، یک واحد اضافه می‌شوند. مثلاً در تعریف قبل نام Sunday معادل با عدد صفر و نام Monday برابر یک و Saturday برابر ۶ است. اگر مایل باشید می‌توانید عدد دیگری را برای نام‌ها اختصاص دهید. در تعریف زیر نوع داده شمارشی برای ماه‌های یک سال میلادی را مشاهده می‌کنید. در این تعریف January معادل با عدد یک و February برابر دو است.

public enum MonthOfYear

```
{  
    January = 1,  
    February,  
    March,  
    April,  
    May,  
    June,  
    July,  
    August,  
    September,  
    October,  
    November,  
    December  
}
```

سؤال: در قطعه برنامه بالا نام December معادل با چه عددی است؟

همان طور که با نوع داده‌های ساده و ابتدایی مانند `int` یا `float` کار می‌کنیم و می‌توانیم اعداد ثابت و یا متغیری از آن نوع را در برنامه مورد استفاده قرار دهیم دقیقاً همان عملیات را می‌توانیم با نوع داده شمارشی البته با کمی محدودیت انجام دهیم. در این قسمت با ذکر مثال با آنها آشنا می‌شویم.

۱-۱-۳ دسترسی به اعضای یک نوع داده شمارشی :

با نوشتن نام نوع داده شمارشی و سپس نام عضو که این دو با علامت نقطه از هم جدا می‌شوند، می‌توانیم به اعضا یا مقادیر یک نوع داده شمارشی دسترسی پیدا کنیم.

نام عضو. نوع داده شمارشی

`DayOfWeek. Saturday`

شکل ۲-۳ دسترسی به یک عضو نوع داده شمارشی

۲-۱-۳ تعریف یک متغیر از نوع داده شمارشی :

مانند متغیرهای ساده، متغیر نوع شمارشی قادر است فقط یکی از مقادیر نوع شمارشی را در خود جای دهد و به صورت شکل ۳-۳ تعریف می‌شود. اصول نام گذاری متغیرها را رعایت کرده و طبق روش کوهان شتری نام متغیر را می‌نویسیم.

نام متغیر نوع داده شمارشی

`DayOfWeek holiday;`

شکل ۳-۳ تعریف یک متغیر نوع داده شمارشی

۳-۱-۳ مقداردهی متغیرهای شمارشی :

مقداردهی متغیرهای نوع شمارشی معمولاً از طریق دستور انتساب به صورت شکل ۴-۳ انجام می‌شود.

مقدار = نام متغیر

`holiday = DayOfWeek. Sunday;`

شکل ۴-۳ مقداردهی به یک متغیر نوع شمارشی

توجه داشته باشید مقداری که در متغیر نوع شمارشی قرار می‌گیرد باید با نوع آن مطابقت داشته باشد. مثلاً ذخیره عدد ۳ در متغیر holiday به صورت مستقیم امکان‌پذیر نیست و حتماً باید از تبدیل نوع استفاده کنید تا عضوی مطابق عدد ۳ در آن ذخیره گردد.

۴-۱-۳- نمایش مقدار یک عضو یا محتوای یک متغیر نوع شمارشی :
مانند متغیرهای ساده، از متد WriteLine() برای نمایش محتوای متغیری از نوع داده شمارشی و یا یک عضو از آن می‌توان استفاده کرد. شکل ۳-۵ را مشاهده کنید.

نام عضو . نوع داده شمارشی Console. writeLine ("My holiday is " + holiday);
↓ ↓
Console. writeLine ("We should go to school on {0}", Day Of Week. Saturday);

شکل ۳-۵- نمایش مقدار یک نوع داده شمارشی

کار در کارگاه ۱

مثال ۳-۱: برنامه‌ای بنویسید که گروه سنی کاربر را با توجه به سن او طبق جدول ۳-۱ مشخص کند.

جدول ۳-۱- گروه سنی

نام	محدوده سنی
بزرگسالان (adult)	بالای ۱۸ سال
نیمه دوم نوجوانی (late teens)	بالای ۱۵ سال
ابتدای دوران نوجوانی (early teens)	بالای ۱۲ سال
کودکی (Children)	بالای ۷ سال
خردسالی (Infancy)	بالای ۳ سال

الگوریتم یا روش انجام کار : در این برنامه باید ابتدا سن کاربر سؤال شود و سپس با استفاده از دستورات if تودرتو، شرط‌های جدول یک به یک بررسی شود. اگر یک شرط برقرار شد گروه سنی نمایش داده شود. اگر کمی فکر کنیم می‌بینیم خواسته این برنامه، موضوع جدیدی نیست زیرا شبیه این کار را برای نمره یک دانش‌آموز قبلاً انجام داده‌اید. اما در این برنامه از نوع داده شمارشی استفاده می‌کنیم تا با مفهوم این نوع داده و روش استفاده از آن در یک برنامه آشنا شویم.

using System;

```
public enum AgesGroup
{
    adult, earlyTeens, late Teens, children, infancy
}
```

class userAges Group

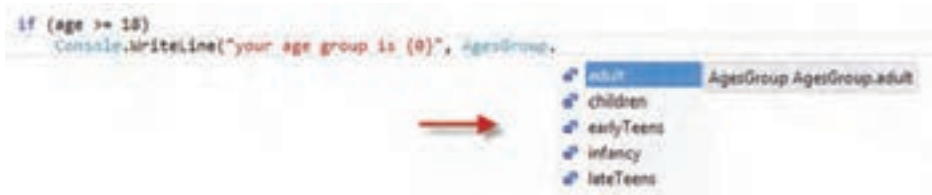
```
{
    static void Main (string[] args)
    {
        int age = int. Parse (console. Readline());
        if (age >= 18)
            Console. WriteLine ("your age group is {0}", AgesGroup. adult);
        else if (age >= 15)
            Console. WriteLine ("your age group is {0}", AgesGroup. lateTeens);
        else if (age >= 12)
            Console. WriteLine ("your age group is {0}", AgesGroup. earlyTeens);
        else if (age >= 7)
            Console. WriteLine ("your age group is {0}", AgesGroup. children);
        else if (age >= 3)
            Console. WriteLine ("your age group is {0}", AgesGroup. infancy);
    }
}
```

برنامه ۱-۳ - استفاده از نوع داده شمارشی برای تشخیص گروه سنی

۱- در هنگام نوشتن برنامه، از منوی IntelliSense برای نوشتن سریع نوع داده شمارشی مانند شکل ۶-۳ کمک بگیرید. در برنامه ۱-۳، نوع داده AgesGroup با پنج عضو تعریف شده است، هر

یک از اعضا، معادل یک عدد ثابت است. adult معادل صفر و earlyTeens معادل عدد یک و الی آخر...

```
if (age >= 18)
    console.WriteLine("your age group is {0}", AgesGroup);
```


شکل ۳-۶- مقاردهی از نوع داده شمارشی

۲- در هنگام اجرای برنامه ۱-۳، اعداد مختلفی را به عنوان سن کاربر وارد کنید تا خروجی برنامه را مشاهده کنید.

۳- دستوراتی به ابتدای برنامه اضافه کنید تا نام کاربر سؤال شود و در پایان برنامه همراه با گروه سنی وی چاپ گردد.

سؤال: در مثال ۱-۳ به جای سن کاربر سال تولد او را دریافت کرده و گروه سنی او را مشخص کنید.

مثال ۲-۳: برنامه‌ای بنویسید که مقام یک بازیکن را برحسب تعداد سکه‌ای که در اختیار دارد طبق جدول ۲-۳ مشخص کند.

جدول ۲-۳- درجه یک بازیکن

مقام بازیکن	تعداد سکه
معمولی	تا ۵۰۰۰
ارشد	تا ۱۰۰۰۰
معاون	تا ۱۵۰۰۰
رئیس	از ۱۵۰۰۰ به بالا

الگوریتم و روش انجام کار : در این برنامه باید ابتدا تعداد سکه بازیکن سؤال شود و سپس با استفاده از دستورات if تودرتو، شرط‌های جدول یک به یک بررسی شود. اگر یک شرط برقرار شد درجه بازیکن نمایش داده شود.

در برنامه ۲-۳، نوع داده PlayerRank با چهار عضو تعریف شده است، هر یک از اعضا، معادل یک عدد ثابت است. Leader معادل صفر و Co_Leader معادل عدد یک و الی آخر. . . .

```
using System;
```

```
public enum PlayerRank  
{  
    Leader, Co-Leader, Elder, Member  
}
```

```
class playerRankDemo
```

```
{
```

```
    static void Main()
```

```
    {
```

```
        PlayerRank player; ← تعریف متغیر از نوع داده شمارشی
```

```
        Console. Write (“Enter Player coins: ”);
```

```
        string input = Console. ReadLine();
```

```
        long coins = long. Parse (input);
```

```
        if (coins <10000)
```

```
            player = PlayerRank. Member;
```

```
        else
```

```
            if (coins <15000)
```

```
                player = PlayerRank. Elder;
```

```
            else
```

```
                if (coins <20000)
```

```
                    player = PlayerRank. Co-Leader;
```

```
                else
```

```
                    player = PlayerRank. Leader;
```

```
        Console. WriteLine (“The player Rank: {0}”, player);
```

```
    }
```

```
}
```

برنامه ۲-۳- استفاده از نوع داده شمارشی برای تشخیص مقام یک بازیکن

۱- در هنگام نوشتن برنامه، از منوی IntelliSense برای نوشتن سریع نوع داده شمارشی مانند شکل ۳-۷ کمک بگیرید.

شکل ۳-۷- استفاده از نوع داده شمارشی

۲- در هنگام اجرای برنامه ۲-۳، اعداد مختلفی را به عنوان تعداد سکه وارد کنید تا خروجی برنامه را مشاهده کنید.

۳- دستوراتی به ابتدای برنامه اضافه کنید تا نام بازیکن سؤال شود و در پایان برنامه همراه با مقام وی چاپ گردد.

۴- دستوراتی به انتهای برنامه ۲-۳ اضافه کرده تا پس از نمایش مقام بازیکن، تعداد الماس^۱ وی را سؤال کند. (قبل از دریافت تعداد الماس، پیام مناسب چاپ کند.)

۵- دستوراتی به انتهای برنامه اضافه کنید که اگر تعداد الماس وی بیش از ۵۰۰۰ بود به بازیکن پیشنهاد داده شود که آیا مایل هستید با خرج کردن (از دست دادن) تعداد ۵۰۰۰ الماس وضعیت و مقام خود را یک پله افزایش دهید؟ اگر کاربر مایل بود و پاسخ Yes داد در این صورت مقام وی یک پله بالا رود و در غیر این صورت در همان وضعیت باقی بماند. در انتهای برنامه مقام جدید، تعداد سکه و الماس باقیمانده وی با رنگ‌های مناسب نشان داده شود.

۳-۲- استفاده از نوع داده‌های شمارشی آماده در کتابخانه NET.

انواع مختلفی از نوع داده‌های شمارشی آماده در کتابخانه NET وجود دارد، از جمله نوع شمارشی ConsoleColor که بارها برای تعیین رنگ زمینه و قلم صفحه کنسول از آن استفاده کردید. در واقع به جای حفظ کردن تعدادی عدد، از نام رنگ‌ها که قبلاً در ذهن ما نقش بسته است، استفاده می‌کنیم. مثلاً برای اینکه پیامی به رنگ زرد بر روی زمینه آبی نوشته شود، از دستورات زیر

استفاده می کنید :

```
Console. Background Color = ConsoleColor. DarkBlue;  
Console. Foreground Color = ConsoleColor. Yellow;  
Console. WriteLine ("Using colors in console mode.");
```

۳-۳- شیء^۱

در زبان محاوره‌ای، با شنیدن کلمه شیء، به یاد یک جسم بی‌جان می‌افتیم. به عنوان مثال، در محیط مدرسه، روزانه با اشیایی نظیر کتاب، دفتر و توپ فوتبال، سروکار داریم. تصور از کلمه شیء می‌تواند کمی توسعه یابد به طوری که موضوعات دیگر نظیر کارنامه دانش‌آموز و یا فاکتور خرید یک کالا را نیز به عنوان یک شیء در نظر بگیریم.

هر شیء دارای ویژگی‌هایی است که آن را از اشیای دیگر متمایز می‌سازد. مثلاً یک توپ فوتبال دارای ویژگی‌هایی مانند رنگ، طرح و اندازه است که آن را از توپ فوتبال دیگر متمایز می‌سازد و یا در وضعیت ساکن و یا در حال حرکت است.

بر روی هر شیء نیز عملیاتی می‌توان انجام داد. مثلاً در مورد توپ فوتبال می‌توان عمل شوت زدن، پرت کردن و یا گرفتن توپ را انجام داد.

دانش‌آموز را نیز می‌توانیم یک موجود در نظر بگیریم که دارای ویژگی‌هایی مانند نام و نام خانوادگی، نام پدر، شماره ملی است که وی را از بقیه دانش‌آموزان متمایز می‌سازد. همچنین دارای رفتارهای مختلف است. وقتی از وی نامش را سؤال می‌کنند پاسخ می‌دهد، وقتی دوستان و آشنایان را می‌بیند سلام می‌کند. در امتحان شرکت می‌کند، به سؤالات پاسخ می‌دهد

و نمره می‌گیرد، خوشحال می‌شود، می‌خندد.

در زندگی روزمره اشیاء و موجودات مختلف با یکدیگر در ارتباط و تعامل هستند. توپ فوتبال توسط دانش‌آموزی شوت می‌شود، توپ به حرکت درآمده و سرعت می‌گیرد و وضعیت آن تغییر می‌کند. دانش‌آموز دیگری برای گرفتن توپ تلاش می‌کند و در اثر باخت بازی

ناراحت شده و حتی گریه می کند.

دانشمندان رشته ریاضی و کامپیوتر، سعی کرده اند که زبان های برنامه نویسی طراحی کنند که در آنها، برنامه نویس بتواند ویژگی ها و رفتارهای اشیاء و موجودات زندگی واقعی را مدل سازی کند تا بتواند برنامه ای برای حل مسائل در ارتباط با آنها بنویسد.

زبان های برنامه نویسی که در آنها امکان تعریف ویژگی ها و رفتارهای اشیاء و موجودات فراهم شده است، همچنین اجازه می دهند اشیایی بر مبنای ویژگی های تعریف شده، ایجاد شوند و با یکدیگر ارتباط و نسبت به هم واکنش داشته باشند، زبان های شیء گرا^۱ نامیده می شود.

زبان های ++C، جاوا و #C از جمله زبان های شیء گرا هستند، برنامه ای که به این زبان ها نوشته می شود و اجرا می گردد، در واقع از تعدادی شیء تشکیل شده است که با یکدیگر در ارتباط و تعامل هستند.

کلمه شیء در این زبان ها، نه تنها اشیای بی جان، بلکه موجودات جان دار نظیر دانش آموز، کارمند را نیز در بر می گیرد (شاید بهتر باشد به جای کلمه شیء، کلمه موضوع را به کار ببریم که می تواند به هر موجود یا اشیایی اشاره کند).

با توجه به مطالب گفته شده، یک شیء شامل تعدادی ویژگی، وضعیت، رفتار و عملیات است که آن را از اشیای دیگر متمایز می سازد.

مثال ۳-۳: کارنامه یک دانش آموز را به عنوان یک شیء در نظر می گیریم، ویژگی های متمایز کننده و عملیات و رفتارهای انجام شده بر روی آن می تواند چنین باشد:

مقادیری نظیر نام و نام خانوادگی، نام دروس و نمرات هر یک از آنها، از جمله ویژگی هایی است که یک کارنامه را از کارنامه دیگری جدا و قابل تشخیص می کند و برای یک دانش آموز و مدرسه اهمیت دارد. وضعیت یک کارنامه می تواند قبولی، ردی یا مشروطی باشد. عملیات متداولی که بر روی یک کارنامه صورت می گیرد، وارد کردن نمرات در کارنامه، رتبه بندی، چاپ کارنامه و استخراج معدل است که توسط دفتردار مدرسه انجام می شود. برای حل یک مسئله به روش شیء گرا، تشخیص اشیاء و ارتباط آنها با یکدیگر بسیار اهمیت دارد.

ویژگی ها و وضعیت یک شیء به وسیله تعدادی متغیر که فیلد نامیده می شوند، مشخص می شود و رفتارهای اشیاء در قالب متدها تعریف می گردند. بنابراین محل و مکان تعریف فیلدها و متدهای یک شیء در داخل یک کلاس است (شکل ۸-۳).

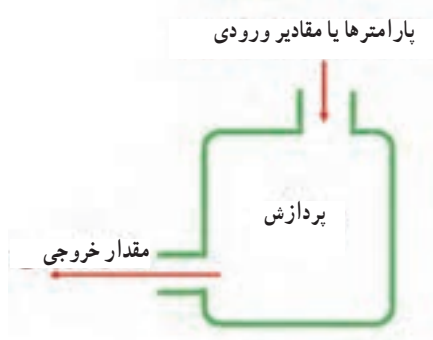

شکل ۸-۳

با توجه به شکل، می‌توان گفت که کلاس تعریف مشخصات، وضعیت و رفتارهای یک شیء را در بردارد و نوع شیء را مشخص می‌کند. بنابراین بهتر است نام کلاس، مطابق با نام شیء باشد که در حال تعریف آن هستیم.

۱-۳-۳- متد :

همان‌طور که می‌دانید متد، مجموعه‌ای از دستورات است که برای انجام یک عمل خاص و حل یک مسئله کوچک به کار می‌رود. به‌طور کلی متد را می‌توان مانند یک دستگاه در نظر گرفت، که از یک طرف موادی وارد آن می‌شود و از طرف دیگر موادی تغییر یافته، از آن خارج می‌شود. این مواد معمولاً داده‌ها هستند که بر روی آنها یک مرحله پردازش صورت می‌گیرد.

شکل ۹-۳- پردازش پارامترها

محل تعریف هر متد در داخل یک کلاس است.

متد جزئی از یک کلاس است. برنامه‌هایی که تاکنون نوشته‌ایم دارای یک کلاس و متد Main بوده‌اند. شکل و ساختار تعریف متد Main() را در شکل ۳-۱۰ مشاهده می‌کنید:

```

عنوان ← static void Main (String[] args)
{
    بدنه متد ←
}

```

شکل ۳-۱۰ عنوان و بدنه متد Main

تعریف متد Main() و یا هر متد دیگر، از دو قسمت تشکیل می‌شود:

۱- عنوان متد

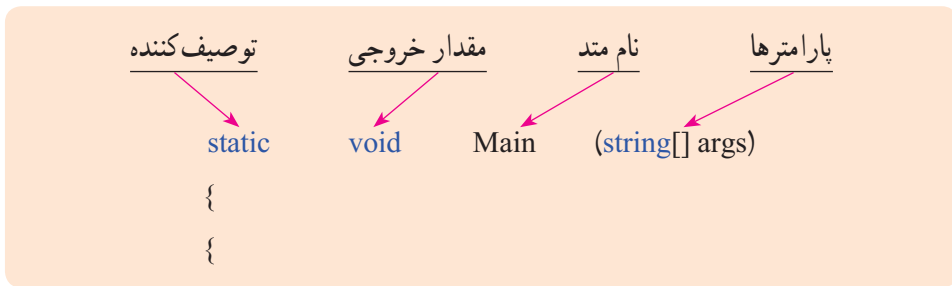
۲- بدنه متد

همان‌طور که با مشاهده شناسنامه یک فرد، اطلاعات مهمی در مورد مشخصات فردی وی بدست می‌آوریم، از روی خط عنوان یک متد نیز، اطلاعات اساسی در مورد متد و طریقه استفاده از آن را متوجه می‌شویم. به خط اول تعریف متد، عنوان متد می‌گویند. در قسمت عنوان متد، مشخصاتی مانند، نام متد، نوع داده خروجی، لیست داده‌های ورودی (پارامترها) و همچنین روش دسترسی^۲ به متد و نحوه استفاده از آن معین و تعریف می‌شود. بنابراین خط عنوان یک متد، بسیار بسیار مهم است و حاوی اطلاعات اساسی در مورد روش استفاده از متد است. در شکل ۳-۱۰ خط عنوان متد Main() که در ویژوال استودیو مشاهده می‌کنید، نشان داده شده است. حال به شرح هر یک از قسمت‌های آن می‌پردازیم.

۱- Heading

۲- Parameters

۳- Access

شکل ۱۱-۳- معرفی خط عنوان متد Main()

بدنه متد همان دستوراتی است که در داخل متد نوشته می‌شود و در برنامه‌های قبلی بارها در متد Main نوشته‌اید و با این دستورات آشنا هستید.

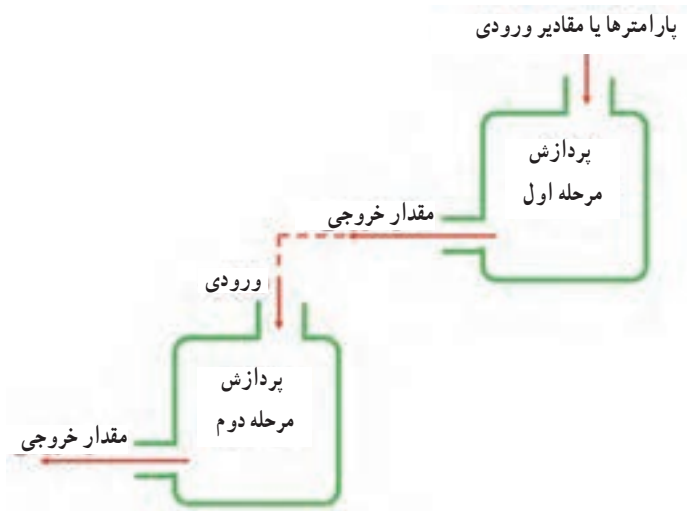
۱-۱-۳- توصیف کننده: خط عنوان یک متد با کلمه‌ای شروع می‌شود که روش ایجاد و محدوده دسترسی به متد را مشخص می‌کند. به عنوان مثال توصیف کننده `static`، روش ایجاد مشخص می‌کند و نشان می‌دهد که به محض اجرای برنامه، چنین متدی ساخته شده و قابل استفاده است. متد `Main()` نیز همواره باید از نوع `static` باشد اگر توصیف کننده `static` را ننویسید، مترجم در ترجمه برنامه خطا می‌دهد. تمام متدهای آماده‌ای که تاکنون استفاده کرده‌اید نظیر `ReadLine()` نیز از نوع استاتیک هستند که در کلاس `Console` از قبل تعریف شده‌اند. استفاده از متدهای `static` ساده است.

توصیف کننده‌های دیگری نظیر `private` و `protected` وجود دارند که به وسیله آنها می‌توان محدوده دسترسی به متد را به یک کلاس محدود کرد و یا با استفاده از توصیف کننده `public` محدوده دسترسی به یک متد را بسیار گسترده و در واقع، بدون محدودیت معین کرد. متدهای `ReadLine()` و `WriteLine()` با توصیف کننده `public` تعریف شده‌اند و به همین دلیل است که می‌توانید در هر برنامه‌ای (هر کلاسی) از آنها استفاده کنید.

نکته

اگر هیچ توصیف کننده‌ای برای تعیین محدوده دسترسی یک متد ذکر نشود، نوع دسترسی `private` به طور پیش فرض برای متد در نظر گرفته می‌شود.

۲-۱-۳- مقدار خروجی یا نوع داده برگشتی^۱: در خط عنوان متد، پس از توصیف‌کننده‌ها، مقدار خروجی یا نوع داده برگشتی متد را باید مشخص کنید. منظور از مقدار خروجی، آنچه که روی صفحه نمایش چاپ می‌شود نیست بلکه مقداری است که از طریق اجرای متد قابل دریافت است و می‌توان آن را در یک متغیر ذخیره کرد و یا به متد دیگری برای ادامه پردازش ارسال کرد. شکل ۱۲-۳ را ملاحظه کنید.

شکل ۱۲-۳- استفاده از خروجی یک متد به عنوان ورودی متد دیگر

به عنوان مثال، می‌خواهیم شعاع دایره را از ورودی گرفته و مساحت آن را محاسبه کنیم. بدین‌منظور باید ابتدا از متد `ReadLine` استفاده کرده و عدد را دریافت کنیم، عدد دریافت شده به صورت `string` است، پس باید با استفاده از متد `(Parse)` عدد را به نوع داده اعشاری تبدیل کنیم.

```
string numStr=Console.ReadLine();
float num = float.Parse(numStr);
```

ممکن است متدی مقدار برگشتی یا خروجی نداشته باشد مانند متد `WriteLine()`، در این صورت نوع برگشتی آن `void` یا بدون مقدار خروجی است. معمولاً متد `Main()` نیز، بدون مقدار

برگشتی (void) است.^۱

در مقابل متد WriteLine()، متد ReadLine() را در نظر بگیرید که رشته‌ای را از کاربر دریافت می‌کند و آن را به برنامه تحویل می‌دهد. مقدار برگشتی این متد، یک رشته است و معمولاً آن را در یک متغیر از نوع رشته‌ای ذخیره می‌کنیم.

نکته

ممکن است یک متد، مقدار خروجی و یا مقدار ورودی نداشته باشد.

۳-۱-۳- نام متد: در خط عنوان متد، پس از تعیین نوع برگشتی، باید نام متد را تعیین کنیم. در نام‌گذاری متد باید مانند نام متغیرها، اصول نام‌گذاری شناسه‌ها را رعایت کنیم. معمولاً نام متد به صورت یک فعل امری نام‌گذاری می‌شود. این نام بهتر است بیان‌کننده نوع کاری باشد که متد، قصد انجام آن را دارد. برای مثال متد Clear برای پاک کردن صفحه نمایش و متد Write برای نوشتن روی صفحه نمایش است.

۴-۱-۳- لیست پارامترهای ارسالی: در خط عنوان متد، پس از تعیین نام، باید پارامترها یا داده‌هایی که از طرف برنامه به متد داده می‌شود (اصطلاحاً به متد ارسال می‌شود) را مشخص کنیم. مثلاً برای متد Write پارامتر ورودی می‌تواند یک رشته باشد که باید روی صفحه کنسول نمایش داده شود. بعضی از متدها نیز پارامتر ورودی ندارند مانند متد ReadLine().
به عنوان مثال، خط عنوان متد WriteLine() را بررسی می‌کنیم:

```
public static void WriteLine (string value)
```

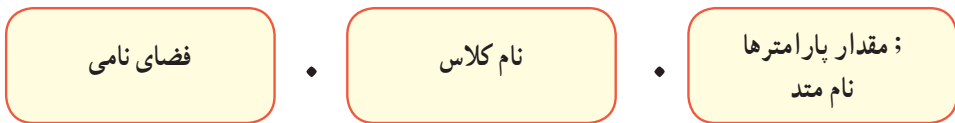
↓ خروجی
↓ نوع داده ورودی

با توجه به خط عنوان، نام متد WriteLine است و ورودی آن یک رشته مانند value است. این متد خروجی ندارد و با دسترسی وسیع و از نوع استاتیک است.

سؤال: با توجه به خط عنوان متد WriteLine()، توصیف‌کننده‌های آن کدام است؟

۱- البته خروجی متد Main () می‌تواند عدد صحیح int نیز باشد.

۵-۱-۳-۳-۳ روش استفاده یا فراخوانی^۱ متد: باید بتوانیم از متد در برنامه استفاده کنیم و یا به اصطلاح آن را فراخوانی کنیم. چنانچه متدی از نوع استاتیک باشد فراخوانی آن بسیار ساده است به شرط اینکه خط عنوان آن را بدانیم. برای اطلاع از خط عنوان متدهای آماده Net. می‌توانید به راهنمای آنها مراجعه کنید. پس از اطلاع از عنوان متد، کافی است فضای نامی و نام کلاس را قبل از نام متد ذکر کنید. این سه قسمت با علامت نقطه از یکدیگر جدا می‌شوند. اگر متد دارای پارامتر است باید مقدار پارامترها را نیز در داخل پرانتز معین کنید و در انتها علامت نقطه ویرگول را بنویسید.

فرض کنید می‌خواهیم صدایی با فرکانس ۲۰۰۰ هرتز به مدت ۱ ثانیه ایجاد کنیم. در کتاب برنامه‌سازی^۱ از متد `Beep()` برای ایجاد صدا استفاده کردید. این متد صدا را با فرکانس معین در مدت زمان مشخص تولید می‌کند. خط عنوان این متد به صورت زیر است:

`public static void Beep(int frequency, int duration)`

این متد به صورت استاتیک و در کلاس `Console` تعریف شده است و خروجی ندارد. این کلاس در فضای نامی `System` قرار دارد، بنابراین فراخوانی متد `Beep()` چنین است:

`System.Console.Beep(2000,1000)`

سؤال؟ در چه صورت می‌توانیم دستور بالا، را به صورت زیر خلاصه کنیم؟

`Console.Beep(2000,1000)`

فرض کنید می‌خواهیم نام کاربر را از ورودی دریافت کنیم. بارها از متد `RedLine` برای دریافت از ورودی استفاده کرده‌اید. خط عنوان این متد به صورت زیر است:

`public static string ReadLine()`

این متد ورودی ندارد و خروجی آن از نوع `string` است و به صورت استاتیک و در کلاس

^۱Method call

Console تعریف شده است و در فضای نامی System قرار دارد، بنابراین فراخوانی متد(ReadLine) چنین است :

```
System.Console.ReadLine()
```

سؤال: در چه صورت می توانیم دستور بالا، را به صورت زیر خلاصه کنیم؟

```
Console.ReadLine()
```

با اجرای هر یک از دستورات بالا، نام کاربر از ورودی دریافت می شود ولی برای استفاده در جایی ذخیره نمی شود. برای استفاده از نام کاربر، باید خروجی متد را در یک متغیر ذخیره کنیم و یا به متد WriteLine() برای چاپ بر روی صفحه نمایش ارسال کنیم. برای ذخیره نام کاربر در یک متغیر می توانیم چنین دستوری بنویسیم :

```
string userName = Console.ReadLine();
```

و همچنین برای نشان دادن نام کاربر بر روی صفحه نمایش، چنین دستوری می نویسیم :

```
Console.WriteLine(Console.ReadLine());
```

سؤال: چرا متغیر userName از نوع string تعریف شده است؟

- الف) در سؤالات چند گزینه‌ای زیر پاسخ صحیح را انتخاب نمایید.
- ۱- چه چیز یک شی را از اشیا دیگر متمایز نمی‌کند؟
الف) مشخصه ب) رفتار ج) عملیات د) توصیف کننده
 - ۲- کدام گزینه در مورد متد صحیح نیست؟
الف) محل تعریف متدهای یک شی داخل کلاس است.
ب) نحوه دسترسی به متد در خط عنوان متد تعیین می‌شود.
ج) یک متد می‌تواند پارامتر ورودی نداشته باشد.
د) اگر محدوده دسترسی به متد تعیین نشود به طور پیش فرض public در نظر گرفته می‌شود.
 - ۳- کدام گزینه در مورد نوع داده شمارشی صحیح است؟
الف) محل قرارگیری تعریف نوع داده شمارشی در متد Main است.
ب) شماره معادل با اولین عضو نوع داده شمارشی، عدد یک است.
ج) برای جدا کردن نام‌ها در نوع داده شمارشی، علامت , به کار می‌رود.
د) نوع دسترسی به یک نوع داده شمارشی معمولاً private به کار می‌رود
ب) جاهای خالی را با عبارات مناسب پر کنید.
 - ۴- مجموعه‌ای از چند نام دلخواه که حالت‌ها و مقادیر مختلف یک موضوع را نشان می‌دهند نام دارد.....
 - ۵- اگر یک متد مقداری برنمی‌گرداند، نوع خروجی آن را تعیین می‌کنیم.
 - ۶- کلمه‌ای که خط عنوان متد با آن شروع شده و محدوده دسترسی به متد را تعیین می‌کند نام دارد.
 - ج) به سؤالات زیر پاسخ دهید.
 - ۷- ویژگی‌ها و رفتار و عملیات قابل انجام بر روی هر یک از اشیا زیر را تعیین کنید.
کتاب، تلویزیون، دستگاه بازی
 - ۸- با یک مثال نشان دهید که خروجی یک متد می‌تواند ورودی یک متد دیگر باشد.
 - ۹- روش ایجاد اکثر متدهای آماده کتابخانه NET چیست؟
 - ۱۰- چرا روش ایجاد متد Main() باید static باشد؟

۱۱- اشکال برنامه زیر چیست؟ با یک تغییر ساده در برنامه اشکال را برطرف کنید.

```
using System;
namespace checkError
{
    class Program
    {
        static void Main(string[] args)
        {
            enum Sesean
            { spring, summer, fall, winter }

            Console.ReadKey();
        }
    }
}
```

متن زیر از MSDN با موضوع داده‌های شمارشی برداشت شده است.

enum

The enum keyword is used to declare an enumeration, a distinct type that consists of a set of named constants called the enumerator list.

Usually it is best to define an enum directly within a namespace so that all classes in the namespace can access it with equal convenience. However, an enum can also be nested within a class or struct.

By default, the first enumerator has the value 0, and the value of each successive enumerator is increased by 1. For example, in the following enumeration, Sat is 0, Sun is 1, Mon is 2, and so forth.

```
enum Days {Sat, Sun, Mon, Tue, Wed, Thu, Fri};
```

Enumerators can use initializers to override the default values, as shown in the following example.

```
enum Days {Sat=1, Sun, Mon, Tue, Wed, Thu, Fri};
```

In this enumeration, the sequence of elements is forced to start from 1 instead of 0. However, including a constant that has the value of 0 is recommended. For more information, see Enumeration Types (C# Programming Guide).

Every enumeration type has an underlying type, which can be any integral type except char. The default underlying type of enumeration elements is int. To declare an enum of another integral type, such as byte, use a colon after the identifier followed by the type, as shown in the following example.

```
enum Days: byte {Sat=1, Sun, Mon, Tue, Wed, Thu, Fri};
```

The approved types for an enum are byte, sbyte, short, ushort, int, uint, long, or ulong.

واژگان و اصطلاحات انگلیسی فصل سوم

ردیف	واژه انگلیسی	معنی به فارسی
۱	Access	
۲	Behavior	
۳	Enumerated Type	
۴	Gem	
۵	Heading	
۶	Member	
۷	Method Call	
۸	Modifier	
۹	Object Oriented Language	
۱۰	Parameter	
۱۱	Property	
۱۲	Return Type	